

Juleduk – en fortelling om Guds nærvær.

«Tro forutsetter opplevelser av sanselig og dermed kroppslig karakter, som gir ettertanke og setter seg som erfaring» Svend Bjerg, Tro og erfaring 2006

Det har vært vår inspirasjon å skape en bevegelse fra kaos til skapelse, fødsel, inkarnasjon og til håpet helt inn i «Guds hjerterom».

Vi har også forsøkt å være aktuell og tale inn i et nåtidig hverdagsliv.

«Deilig er jorden» har vært inspirasjon til juleduken. Første vers av skapelsen utgjør den første del av juleduken, fra kaos til lys og liv.

Tredje vers peker på inkarnasjonen/Jesu fødsel som et nedslag i vår verden i et håp – dette kommer frem i den midterste delen av juleduken. Og så avslutter juleduken bevegelsen etter Jesu fødsel – nemlig bevegelsen «slekter skal følge slekters gang» og et håp om å være båret av Guds hånd som knytter an til det andre verset av «Deilig er jorden».

Med denne juleduk, som er en meter bred og 20 meter lang, har vi forsøkt å beskrive den betydningen Jesu fødsel har. En betydning i en verden som er skapt og som gir oss et håp om livets muligheter i en verden som rommer både glede og smerte.

Nesten alle bilder er gjengitt i en naturlig avstand så synsfeltet passer naturlig med det man ser.

Man beveger seg i mørket, gjennom lyset, over en ørken frem mot Betlehems murer, hvor Jesus ble født. Underveis og videre i forløpet antydes det at de tre hellige konger er på vei, og hyrdene sitter ved bålet og teller sauer.

Faktaboks

- Juleduken er 20 meter lang og en meter bred
- Den er laget av vinyl (voksduk) og den tåler at man går på den.
- Den veier ca 10 kg og rulles ut
- Etter bruk kan det være en fordel å tørke både forside og bakside med en tørr klut
- Prisen er ca. 7700 inkludert frakt. Det kan være ventetid ved bestilling.
- Gjennomgang av materialet, ideer til bruk samt en oversiktsvideo finnes på www.vorherrebevars.dk

Men selv etter inkarnasjonen, Guds komme til og nærvær i verden, og videre i våre liv, er smerten tilstede som virkelig og konkret. Livet er stadig en kamp, men nå med håpet som bakteppe.

Juleduken har flere lag, flere detaljer, som gjør at man går på oppdagelse og stadig finne nye detaljer man ikke har lagt merke til før. Det kan nevnes at det er konkrete lag, for eksempel ordene som understreker et bestemt tema, ting man undrer seg over, skiftene mellom fortid og nåtid, henvisningene til andre fortellinger i GT og evangeliene, eller små detaljer som de yngste kanskje stopper opp ved. Lag som på hver sin måte arbeider seg inn i helheten.

1.Lag: Basisfundamentet – det vi går på: Mørke, lys, ørken, frodighet, vei, ørken, Betlehems murer, blomstereng, vei ut i det ukjente.

2.Lag: Effekter og symboler fra julefortellingene: Brev fra Kvirinius, unnfangelse, Betlehem, krybbe, gaver, hyrder ved bål, stjerne osv.

3.Lag: Symbolske uttrykk som skaper en stemning eller sinnstilstand, for eksempel mørke, lys, blomster, stjerner, en overdimensjonert hånd.

4.Lag: Enkelte ord og setninger, for eks «Bli lys».

5.Lag: Billedlige, nåtidige uttrykk som kobler fortid og nåtid: Løpehjul, ball, penger, asfalterte veier, nøkler, klokke, juletre og gaver

6.Lag: Gå på oppdagelse. Ting, som henviser til bibeltekster eller som man bare kan undre seg over.

Juleduken er laget med konfirmanter som den primære målgruppe. Vi har i alle våre overveielser og valg hatt konfirmanter i tankene. Hvis juleduken kan anvendes for andre målgrupper er det bare gledelig men det har ikke vært tilsiktet.

Uformidlet?

Hensikten er at juleduken skal kunne oppleves uformidlet, det vil si uten at det suppleres med ytterligere ord eller forklaringer. Juleduken skal kunne stå alene og tale for seg selv. Tanken er at de stemninger og sinnstilstander som skapelse og julefortellingene er uttrykk for, blir formidlet i juledukens bilder. Bevegelsen går fra kaos til kosmos. Våre konfirmanter dagligliv og fortellingen om at Jesus Kristus ble født smeltes sammen.

Vår påstand er at det ikke er nødvendig å kjenne julefortellingene for at vandringene skal gi mening, og for at man kan oppnå en opplevelse av den nevnte bevegelse og ikke mist gå med et håp om at det skjedde noe julenatt når Gud kom til jorden, ble menneske, og at han bærer oss.

Men vi legger samtidig opp til at man kan arbeide med de konkrete fortellingene som kommer til uttrykk i juleduken.

Det kan skje ved å gå på oppdagelse, gi oppgaver eller supplere vandringene med 3D-effekter som utvider perspektivet. I denne veiledningen finnes ulike forslag til hvordan en slik fordypelse i juleduken kan gripes an.

Få minutter etter...

Med juleduken er tanken at vandringen tidsmessig finner sted like etter de ulike hendelsene. Med andre ord kommer vi for sent, eller rettere sagt få minutter etter, hendelsene finner sted. De hellige tre konger var på vei, vi ser kun skyggene, krybben er tom, blodet fra barnemordet synker inn.

Man kan si at vi med et glimt av forsinkelsene går med og får opplevelse av inngang, skapelse, inkarnasjon, håp og utgang.

Nåtid eller fortid

Juleduken er en blanding av fortid og nåtid. En miks av fortellinger fra Bibelen til egen fortolkning. En sammenfletting av levd liv og en rekke fortellinger.

Det er altså ikke en presis kronologisk, historisk reise, men en vandring som forsøker å underbygge de stemninger og det håp som julen gir uttrykk for.

Juleduk og materialet er utarbeidet av Konfirmandcenteret ved:

- Ole Steen Pedersen, grafiker
- Maria Grønne m.fl., fotografer
- Hanne Høgild
- Finn Andsbjerg Larsen

Oversat til Norsk af: Maren Flotve Tischendorf

Metoder til anvendelse av juleduk

Juleduken er ikke laget ut fra en tanke om en bestemt måte å anvende den på, men snarere ut fra en tanke om at det er mange ulike måter å bruke den på. Det er derfor heller ikke en riktig måte å bruke den på, men det kan variere alt etter hvor, når og hvem som bruker den. Nedenfor finne en rekke ulike forslag til anvendelsesmuligheter, og listen kan helt sikkert gjøres lengere etter hvert som dere gjør dere erfaringer med å bruke duken i deres kontekst.

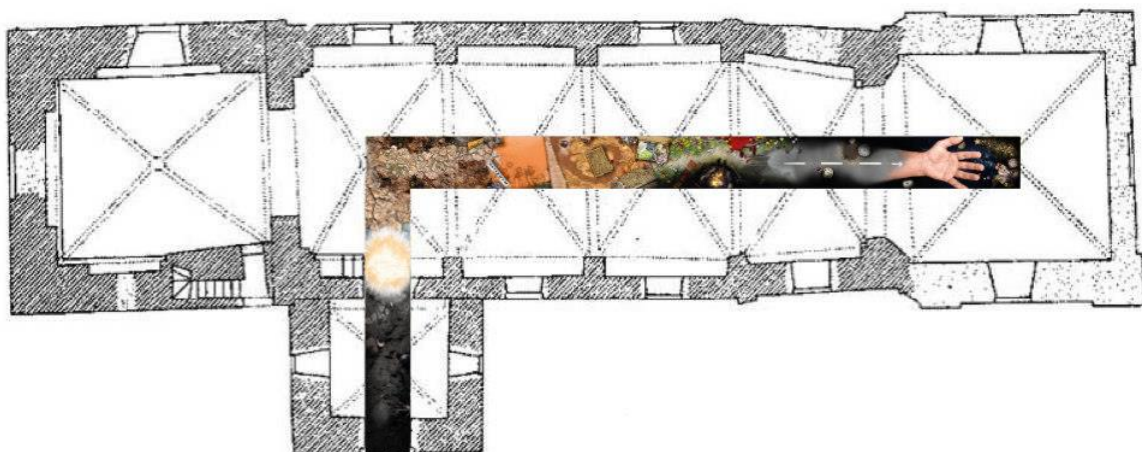
Bruk juleduken..

I julen

Rull duken ut i kirkens midtgang og la den ligge der fra 1.søndag i advent. Snu eventuelt duken til gudstjenesten julaften slik at man går hjem fra gudstjeneste og ut i verden båret av Guds nåde og troen på hans kjærlighet. Suppler vandringen på duken ved å synge «Deilig er jorden», nr 48 i NoS. Flere salmer kan knyttes til eller finn bibeltekster som passer til og la konfirmanter lese der teksten passer til dukens bilder.

Og klipp den over

Hvis det er inngang i deres kirke i siden av skipet kan man klippe juleduken over der det passer, slik at den kan bøyes for å kunne nå fra inngangen til enden av kirkegulvet.

Klipp i fem temaer

Man kan også klippe den over i de fem temaene som juleduken er tenkt i:

Inngang skapelse inkarnasjon håp
utgang.

Med konfirmanter

Gi konfirmanterne en sanselig og billedlig opplevelse av julen og la dem gå på juleduken, aller helst i kirkerommet. Sett på noe musikk, eller la dem gå i stillhet. Eller les eventuelt skapelsesberetningen og juleevangeliet i utdrag underveis i vandringen. La dem få tid til å stoppe opp og dvele ved de steder de undres, provoseres, fylles med engstelse eller glede. Du kan be dem sette seg på det stedet som taler til dem, eller det sted som skaper mest undring. De kan eventuelt fortelle hverandre hvorfor de har satt seg der de har satt seg. La dem sitte og skrive en bønn som de kan legge på stedet. Deretter kan de gå på duken igjen og lese bønner underveis.

Med aktiviteter

- Tohu va bohu – [klikk her](#) – om bevegelsen fra kaos til kosmos
- Hvem er du i juleevangeliet? – [klikk her](#) – en avklaring av juleevangeliets persongalleri og en lek om hva julen betyr for oss
- Å bære det tunge – [klikk her](#) – vi er i Guds hender og skal bæres når det er tungt å være menneske
- Å arbeide på egenhånd – [klikk her](#) – en hånd kan be, elske, hilse, løfte, hjelpe – men den kan også pirke, slå, piske, drepe.

Med minikonfirmanter

La minikonfirmantene gå og leke på juleduken. La dem tegne det mørke og det lyse i deres liv, mens de ligger i mørket. Gi dem gaver ved krybben og snakk om hva vi ønsker oss i våre liv, evt ut fra aktiviteten «ønskesedler» - Klikk her

Undrespørsmål og oppgaver til minikonfirmanter:

- Hva gjør lyset?
- Hva gjør vannet?
- Hvilke små dyr er det som kravler? Hvorfor kravler de der?
- Hva er det som ligger rundt krybben?
- Hvilke gaver fikk Jesus – og hvilke fikk du til jul?
- Er det noe du ønsker deg?

3D-anvendelse av juleduken

En mulighet i arbeidet med juleduken er å ta i bruk eksterne effekter. Effekter som i noen tilfeller allerede er illustrert på duken kan fysisk tre frem, eller effekter som ikke det ikke er bilde av på duken men som inngår i den bibelske beretningen kan anvendes. Ved å tilføre effekter «utenfra» kan man betone noen elementer i julefortellingen som kan gjerne vil trekke frem og gi litt ekstra fokus. Metoden inviterer også deltagerne inn i en kreativ prosess og julens begivenheter blir sanselige på en mer konkret og fysisk måte. Inviter gjerne deltagerne til å selv vurdere hvordan 3D-effekter kan brukes i forbindelse med duken, eller bruk noen av forslagene nedenfor.

Inngang:

«I begynnelsen var Ordet. Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud. Han var i begynnelsen hos Gud. Alt er blitt til ved ham, uten ham er ikke noe blitt til. Det som ble til i ham, var liv, og livet var menneskenes lys. Lyset skinner i mørket, og mørket har ikke overvunnet det. (Joh 1, 1-5)

Skriv noen ord på papir og plasser dem like før skapelsesøyeblikket. Det kan være ord og setninger som «jeg elsker deg», «Du er en venn», «Skal vi sees», men kanskje også utsagn som finnes på facebook og andre sosiale medier som «Fuck deg», «Hore» og det som verre er.

Samtale

Sorter ordene og spør deg selv hvordan ordene føles. Kan dere merke ordene? Skjer det en forandring?

Få dem selv til å nevne ord som gjør dem glade og ord som gjør dem triste. Kanskje blir vi overrasket over nye begreper og slang. Skriv dem ned og plasser dem på juleduken.

Snakk om at skapelsen skjer hver dag, og at vi er medskapere i verden, i livet og i hverandres liv.

Skapelse:

«Den som drikker av dette vannet, blir tørst igjen. ¹⁴ Men den som drikker av det vannet jeg vil gi, skal aldri mer tørste. For det vannet jeg vil gi, blir i ham en kilde med vann som veller fram og gir evig liv.» (Joh 4, 13-14)

Sett vann i et glass eller kanskje dåpsfatet på juleduken like etter skapelsen – livets kilde. Hvis det er mulig, så litt karse i vandet og la det stå til dere møtes neste gang.

Til samtale:

Man kan snakke om hva vann kan: Å skape liv, men også å ta liv. At vann er et livsvilkår, men også en kaosmakt som vi ikke kan få oversikt over.

Eventuelt peke på de to skapelsesberetningene hvor den ene sier «Øde og tomt» mens den andre snakker om kaos som et urhav.

Det går an å snakke om dåpen som en bevegelse, eller med Luthers ord «det betyr at den gamle Adam i oss gjennom daglig anger og bot skal druknes og skal dø med alle synder og onde lyster, og til gjengjeld skal det daglig komme frem og stå opp et nytt menneske, som skal leve for Gud for evig i rettferdighet og renhet».

Et annet samtaleemne kan være «kilder». Vi har bruk for kilder å øse av, kilder som gir oss nytt og friskt vann, som energi, mot, håp og tro. Hvilke kilder gir fornyet livsmot i konfirmantenes liv? Hvor søker de når de skal løftes opp?

Inkarnasjon

Og mens de var der, kom tiden da hun skulle føde, og hun fødte sin sønn, den førstefødte. Hun svøpte ham og la ham i en krybbe, for det var ikke husrom for dem. (Luk 2, 6-7)

Plasser en krybbe midt i stallen. Man kan plassere noe i krybbens dyp som forstyrrer eller overrasker konfirmantene når de vandrer på juleduken. Det kan være et speil, et ønske om god jul, et hjerte, noen gaver, et bilde av ufreden i verden, et gevær eller kanskje sammenkrøllet papir fra gaver. Ting som på hver sin måte peker på det man ønsker å samtale om videre. Å plassere en krybbe i stallen vil også skape et fokus på inkarnasjonene som blir tydelig i sentrum av juleduken.

Samtale:

Snakk med konfirmantene om hva de synes skulle ligge i krybben på julaften.

Er julen bare innpakking (gavepapir)?

Hva er julefred?

Kan vi i inkarnasjonen se skapelsen som vi er en del av?

De gikk inn i huset og fikk se barnet hos moren, Maria, og de falt på kne og hyllet ham. Så åpnet de skrinene sine og bar fram gaver til barnet: gull, røkelse og myrra. (Matt 2, 11)

Plasser noen vanlige gaver, kanskje mange gaver, tett ved i hellige tre kongers gaver til Jesus. Kanskje overveldende mange, store, små, runde, kantede, avlange gaver.

Samtale:

Snakk om de gavene Jesus fikk. Hva var de et uttrykk for? Gull, røkelse og myrra hadde nok økonomisk verdi, men var de praktisk i et dagligliv? Var det overflod?

Spør så konfirmantene om de gavene de får, er det overflod eller er det nødvendige gaver som de kan bruke? Er noen av dem livsnødvendige?

Man kan la konfirmantene gjette, hva de tror det er i gavene. Så kan de si noe om hva de gleder seg til og hva de håper på. Kanskje kan man pakke opp en stor gave uten innhold, men en annen som ser kjedelig ut kanskje er noe man kan glede seg over.

Hva er det beste – å få eller å gi?

Er den dyreste gaven den beste?

Håpet/nyskapelse

*Han var i Guds skikkelse
og så det ikke som et rov
å være Gud lik,
men ga avkall på sitt eget,
tok på seg tjenerskikkelse
og ble mennesker lik.
Da han sto fram som menneske,
fornedret han seg selv
og ble lydige til døden, ja, døden på korset. (Fil 2, 6-8)*

Plasser et speil foran konfirmantene og la dem se – hva er det de ser?

Samtale:

Hva er forskjellen på Gud og mennesker? I skapelsesberetningen står det at vi er skapt i hans bilde. Hvordan kommer Gud til uttrykk, synlig, i våre dagligliv?

Les eventuelt nattverdsliturgien og snakk om at vi spiser hans kropp, hvordan er det en kroppsliggjøring av Gud?

Utgang

Tider skal komme,
tider skal henrulle.
slekt skal følge slekters gang;
aldri forstummer,
tonen fra himlen,
i sjelens glade pilgrimssang (NoS 48)

Plasser bilder av personer, som har betydd eller betyr noe for konfirmatnene.
De kan kanskje ta med seg noen bilder av besteforeldre, søsken, foreldre,
onkler, tanter, venner osv.

Samtale:

Hva betyr «slekt skal følge slekters gang»?

Er det noen som ser ut som eller oppfører seg som en de slekter på? Ligner du
på din bestemor, eller far for eksempel?

Er livet bare nå eller er det noe mer både før oss og etter oss?

Inspirasjon

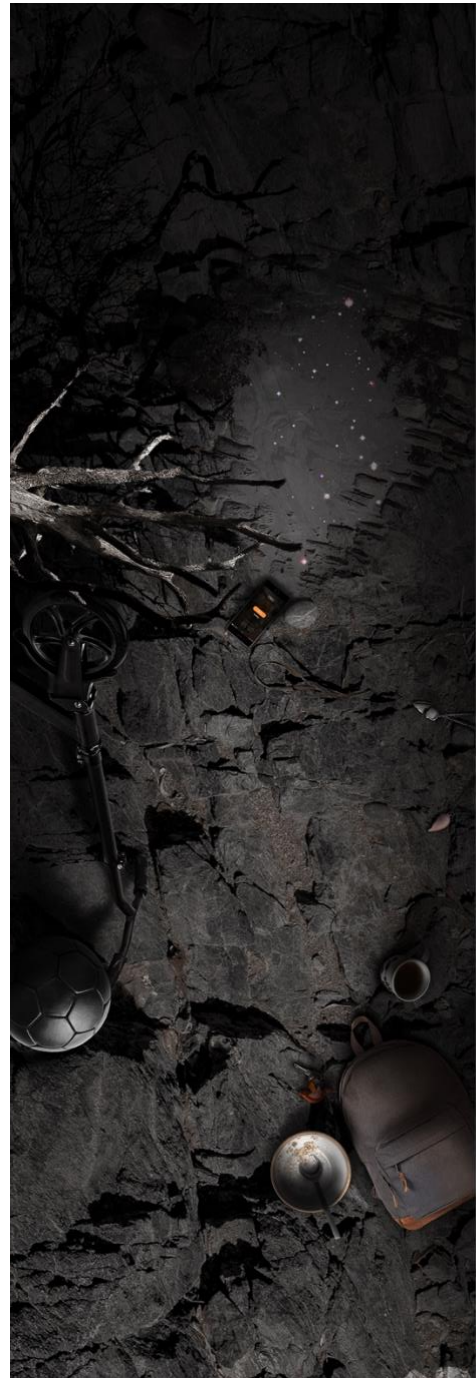
Inngang

1.Mos 1, 2

Jorden var øde og tom, mørke lå over dypet, og Guds ånd svedde over vannet.

1.Mos 2, 4-5

Dette er historien om himmelen og jorden da de var skapt, på den tid Herren Gud hadde laget jorden og himmelen. Det fantes ikke en busk på jorden, og ennå hadde ingen plante spirt fram på marken. For Herren Gud hadde ikke latt det regne på jorden, og det var ingen mennesker til å dyrke den.

Skapelse

1. Deilig er jorden, prektig er Guds himmel,
skjønn er sjelenes pilgrimsgang!

Gjennom de fagre riker på jorden
går vi til paradiset med sang. (NoS 48)

1.Mos 1, 3-5

Da sa Gud: «Det skal bli lys!» Og det ble lys.
Gud så at lyset var godt, og Gud skilte lyset
fra mørket. Gud kalte lyset dag, og mørket
kalte han natt. Og det ble kveld, og det ble
morgen, første dag.

2.Mos 2, 6-7

Men en kilde kom opp av jorden og vannet
hele jordens overflate. Da formet Herren
Gud mennesket av støv fra jorden. Han
blåste livspust i nesen på det, og mennesket
ble en levende skapning.

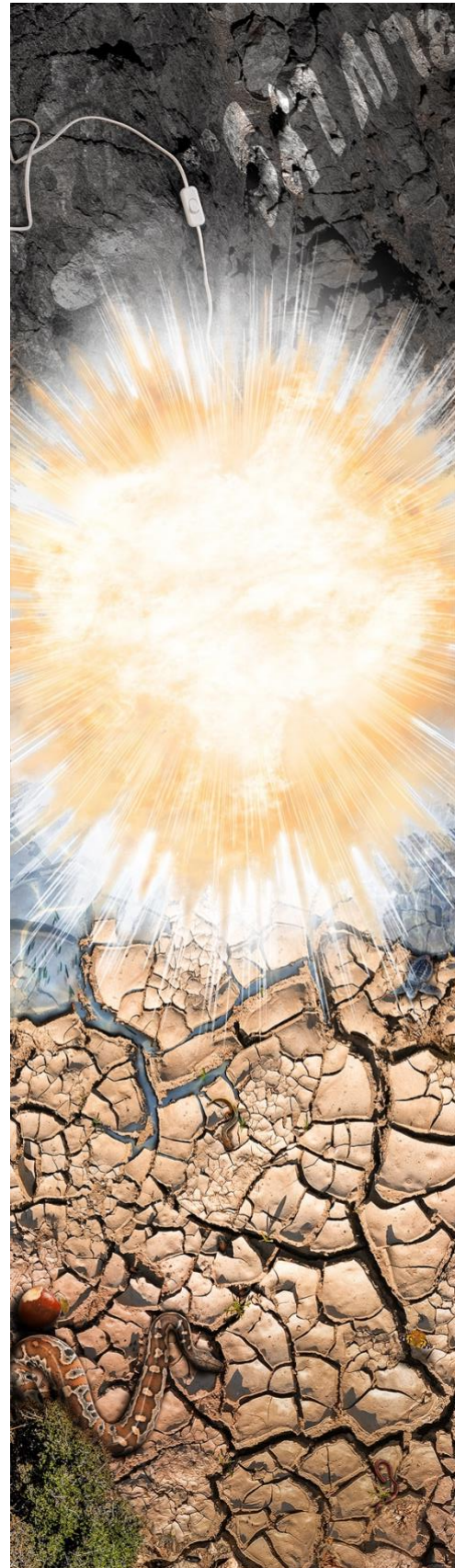
Joh 1, 1-5

I begynnelsen var Ordet. Ordet var hos
Gud, og Ordet var Gud. Han var i
begynnelsen hos Gud. Alt er blitt til ved
ham, uten ham er ikke noe blitt til. Det som
ble til i ham, var liv, og livet var menneskenes
lys. Lyset skinner i mørket, og mørket har
ikke overvunnet det.

Livgivende vann

3.Mos, 1ff

Syndefallsmyten

Inkarnasjonen

Luk 1, 28-31

Engelen kom inn til henne og sa: «Vær hilset, du som har fått nåde! Herren er med deg!» Hun ble forskrekket over engelens ord og undret seg over hva denne hilsenen skulle bety. Men engelen sa til henne:

«Frykt ikke, Maria! For du har funnet nåde hos Gud.

Hør! Du skal bli med barn og føde en sønn, og du skal gi ham navnet Jesus.

Luk 2, 1-3

Det skjedde i de dager at det gikk ut befaling fra keiser Augustus om at hele verden skulle innskriveres i manntall. Denne første innskrivningen ble holdt mens Kvirinius var landshøvding i Syria. Og alle dro av sted for å la seg innskrive, hver til sin by.

3. Englene sang den, først for markens
hyrder;

Skjønt fra sjel til sjel det lød:

Fred over jorden, menneske fryd deg!

Oss er en evig Frelser født. (NoS 48)

Luk 2, 4-7

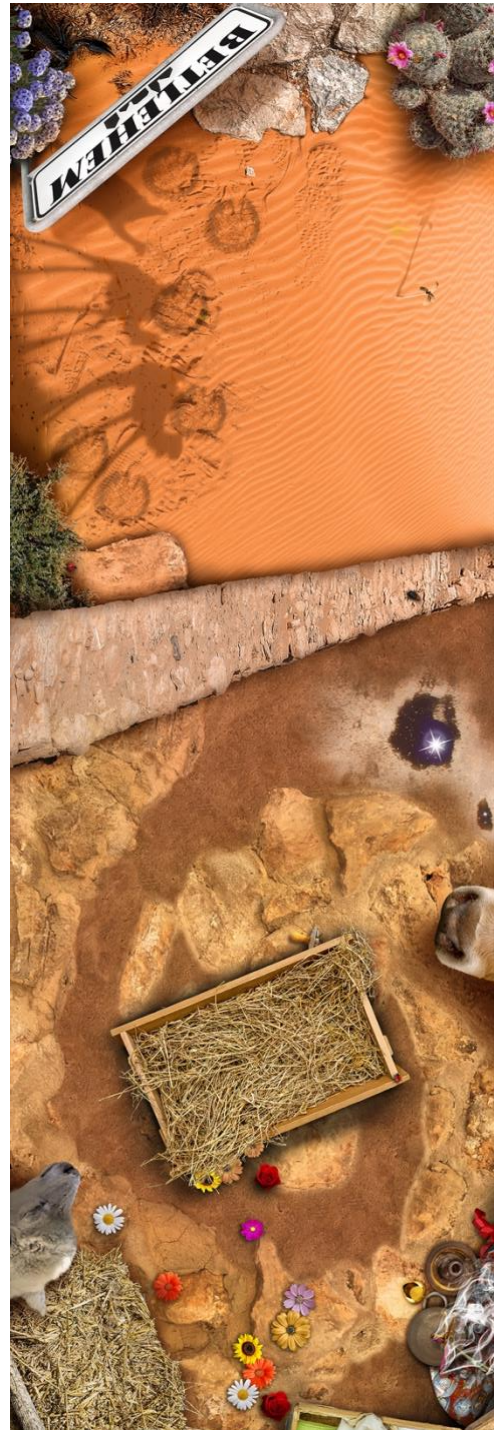
Josef dro da fra byen Nasaret i Galilea opp til
Judea, til Davids by Betlehem, siden han var
av Davids hus og ætt, for å la seg innskrive
sammen med Maria, som var lovet bort til
ham, og som ventet barn. Og mens de var
der, kom tiden da hun skulle føde, og hun
fødte sin sønn, den førstefødte. Hun svøpte
ham og la ham i en krybbe, for det var ikke
husrom for dem.

Matt 2, 1-2

Da Jesus var født i Betlehem i Judea, på den
tiden Herodes var konge, kom noen vismenn
fra Østen til Jerusalem og spurte: «Hvor er
jødenes konge som nå er født? Vi har sett
stjernen hans gå opp, og vi er kommet for å
hylle ham.»

Matt 2, 10-11

Da de så stjernen, ble de fylt av jublende
glede. De gikk inn i huset og fikk se barnet
hos
moren, Maria, og de falt på kne og hyllet ham.
Så åpnet de skrinene sine og bar fram gaver til
barnet: gull, røkelse og myrra.

Håp og ny begynnelse

Luk 2, 8-11

Det var noen gjeterere der i nærheten som var ute på marken og holdt nattevakt over flokken sin. Med ett sto en Herrens engel foran dem, og Herrens herlighet lyste om dem. De ble overveldet av redsel. Men engelen sa til dem: «Frykt ikke! Se, jeg forkynner dere en stor glede, en glede for hele folket: I dag er det født dere en frelser i Davids by; han er Messias, Herren.

Matt 2, 13-14

Da de var dratt bort, viste Herrens engel seg for Josef i en drøm og sa: «Stå opp, ta med deg barnet og barnets mor og flykt til Egypt, og bli der til jeg sier fra! For Herodes kommer til å lete etter barnet for å drepe det.» Han sto da opp, tok barnet og moren med seg og dro samme natt av sted til Egypt.

Matt 2, 16

Da Herodes forsto at vismennene hadde narret ham, ble han rasende. Han sendte ut folk og drepte alle guttebarn i Betlehem og omegn som var to år eller yngre. Dette svarte til den tiden han hadde fått vite av vismennene.

Luk 15, 4-7

«Dersom en av dere eier hundre sauer og mister én av dem, lar han ikke da de nittini være igjen ute i ødemarken og leter etter den som er kommet bort, til han finner den? Og når han har funnet den, blir han glad og legger den på skuldrene sine. Straks han kommer hjem, kaller han sammen venner og naboer og sier til dem: 'Gled dere med meg, for jeg har funnet igjen den sauen som var kommet bort.' Jeg sier dere: På samme måte blir det større glede i himmelen over én synder som vender om, enn over nittini rettferdige som ikke trenger omvendelse.

Utgang

2. Tider skal komme,
tider skal henrulle,
slekt skal følge slekters gang;
aldri forstummer,
tonen fra himlen,
i sjelens glade pilgrimssang.

